

THE SUNDAY MORNING BUSINESS HALACHA PROGRAM

הלכות ערבות/GUARANTORS

Week 2

שו"ע קכ"ט ה', קצות ב', פתחי חושן הלואה י"ג (ב)
נתיבות קכ"ט חידושים א', ואח"כ ביאורים א' 'ובספר
קצוה"ח'
קצות ר"ז ד', נתיבות ח'

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

שו"ע קכ"ט ה', קצות ב', פתחי חושן הלואה י"ג (נ)

קצות החושן	קצות החושן
(ב) כ"ה היבא דבעי קנין. כתב במשפטים [נתיב כ"ז ח"א] הנותן מעות למחצית שטר ונעשה לו ערב בעד השבח, אע"ג דלאו מידי חסריה, מ"מ כיון דלאו מלוה קעניד, משמענד בלא קנין כדין ערב בשעת מתן מעות. והוצא בסמ"ע [סק"ג]. ובש"ך [סק"ב] פירש, שהנותן העמיד הערב כו', דאם המקבל העיסקה העמיד הערב, הו"ל לגבי השבח השייך להנותן ערב שלא בשעת מתן מעות דאינו משמענד אלא בקנין, ע"ש. והענין נראה, דנעיסקה, כיון דהוי פלגא מלוה ופלגא פקדון, וחלק הריעות משולש ממחצית הפקדון הוי ממש של הנותן, כיון שעוסק עליו והעמיד ערב שכל מה שיהיה בידו חלק	ה כשם שאין הערב משתעבד אלא בקנין או בשעת מתן מעות או בבית דין כך הקבלן אינו משתעבד אלא באחד מדרכים הללו שאין חילוק ביניהם אלא לענין שעבוד כתובה (או נדוניא לחתן) כמו שנתבאר בטור אבן העזר (סימן ק"ב סעיף ו'). (ב) [ד"ה] כל היבא דבעי קנין אי לא קנו מיניה אינו גובה אפילו מנכסים בני חורין אפילו כתב לו שטר. הגה יואפילו נתן לו

שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > עמוד מס 508 כא ח"י"מ ה (נז- קלב), קאדור, יוסף בן אפרים (שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > כא ח"י"מ ה (נז- קלב) קאדור, יוסף בן אפרים) חודש ע"י תכנת אוצר החכמה

השבח. אבל ערב עבור מקבל עיסקא ה"ז כרביית מעכו"ם, ונראה שסכום ההתפשרות הנהוג עפ"י היתר עיסקא, לכו"ע דינו כרביית מעכו"ם, כיון שאינו תלוי בשבח הבא מהעיסקא עצמו, ובהפירשי הצמדה יש להסתפק. ובאולם המשפט כתב שאם היה באפשרות לגבות השכר או הרבית, והניח לו עבור הערבות, דדמיא לנדון החזה התנופה והרא"ש (עי' לעיל הערה לא), והוי כערב בשעת מתן מעות, ובמה שדן שם מדין ערב בדבר שאינו קצוב, נראה שבהלואה בהתפשרות עצה"ע, הוי כדבר קצוב. ועי' עוד מ"ש בספר ברית יהודה פרק לה, ובד"ג כלל ע"ח סימן ב. ג. דר. (נא) ש"ך יו"ד

פתחי חושן עמוד מס 242 הלואה, אבידה ומציאה, בלויא, יעקב ישעיה (פתחי חושן - הלואה, אבידה ומציאה בלויא, יעקב ישעיה) חודש ע"י תכנת אוצר החכמה

נתיבות קכ"ט חידושים א', ואח"כ ביאורים א' ובספר קצוה"ח'

משפט האורים - ביאורים	משפט הכהנים - חידושים
סימן קכ"ט [א] בעד יום אחד. עיין ש"ך ס"ק ו', עה, ודמי למי שאמר כל הון אינו מפסיד וכו'. עיין תומים [סק"ב] שהקשה דהש"ך סותר דברי עזמו ביו"ד סימן רל"ה [סק"ח] לגמרי, הוי כפטרו על פיו דהו"ל כערב בשעת מתן מעות. [סמ"ע] שפוסק באומר כל הון אינו מפסיד דחייב לשלם. ומסיק, דאף דהעיקר כדברי הט"ז שם [סק"ד] דפטור באומר כל הון אינו מפסיד, מ"מ באומר כל מי שילוח אשלם לו או אני ערב לו, דודאי חייב כמו באומר כל הון אשלם לו, ע"ש, וז"ע. ובספר קצוה"ח [סק"א] כתב דהכא פטור, (ונעדר) [דבערב] בעינן דוקא לשון שליחות דהיינו מן לו ואני פורע, אבל כשלא אמר לשון שליחות ע"י רק ואני ערב בלבד, אין לו דין ערב. וזה ודאי לימא, דהא איבא מנאי [בב"ב קע"ה ע"ב] דסנרי דאפילו שלא בשעת מתן מעות חייב, ושלם בשעת מתן מעות ודאי דלא אמר לשון שליחות דמן לו, רק ואני ערב גרידא, ואפ"ה חייב, ואפילו מאן דפוטור, הוא מטעם דשלא בשעת מתן מעות לא על אמונתו הלוהו כמבואר בסוף במרא [שם], וא"כ בערב בשעת מתן מעות דעל אמונתו הלוהו, אפילו לא אמר לשון שליחות רק ואני ערב לחוד, ג"כ חייב, וכן מוכח בכמה דוכמין, והוא פשוט וצורר לפענ"ד*.	סימן קכ"ט (א) הנה לו. פירוש, עתה, ואם לא יפרע לך לאחר זמן אני אפרע, אבל אם א"ל פטור אותו [סק"ב] דהש"ך סותר דברי עזמו ביו"ד סימן רל"ה [סק"ח] לגמרי, הוי כפטרו על פיו דהו"ל כערב בשעת מתן מעות. [סמ"ע] שפוסק באומר כל הון אינו מפסיד דחייב לשלם. ומסיק, דאף דהעיקר כדברי הט"ז שם [סק"ד] דפטור באומר כל הון אינו מפסיד, מ"מ באומר כל מי שילוח אשלם לו או אני ערב לו, דודאי חייב כמו באומר כל הון אשלם לו, ע"ש, וז"ע. ובספר קצוה"ח [סק"א] כתב דהכא פטור, (ונעדר) [דבערב] בעינן דוקא לשון שליחות דהיינו מן לו ואני פורע, אבל כשלא אמר לשון שליחות ע"י רק ואני ערב בלבד, אין לו דין ערב. וזה ודאי לימא, דהא איבא מנאי [בב"ב קע"ה ע"ב] דסנרי דאפילו שלא בשעת מתן מעות חייב, ושלם בשעת מתן מעות ודאי דלא אמר לשון שליחות דמן לו, רק ואני ערב גרידא, ואפ"ה חייב, ואפילו מאן דפוטור, הוא מטעם דשלא בשעת מתן מעות לא על אמונתו הלוהו כמבואר בסוף במרא [שם], וא"כ בערב בשעת מתן מעות דעל אמונתו הלוהו, אפילו לא אמר לשון שליחות רק ואני ערב לחוד, ג"כ חייב, וכן מוכח בכמה דוכמין, והוא פשוט וצורר לפענ"ד*.

שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > עמוד מס 507 כא ח"י"מ ה (נז- קלב), קאדור, יוסף בן אפרים (שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > כא ח"י"מ ה (נז- קלב) קאדור, יוסף בן אפרים) חודש ע"י תכנת אוצר החכמה

קצות ר"ז ד', נתיבות ח'

חושן משפט סימן רז

צו

קצות החושן

קצות החושן

(ד) הנותן ערבון. כתב הטור [סעיף כ"ד] ז"ל, שאלה לא"ה הרא"ש ז"ל [כלל ס"ו סי' ט], ראובן היתה לו פרה והיה ירא לשחוט פרה, ואם תמלא טריפה, אמר לו שמעון שחוט אותה, ואם תמלא טריפה אמר לו ששחט אותה כד וכן ואם תמלא כשירה כד וכן, ונתן שמעון משכון ביד שלישי, ושחט ראובן את

הפרה ונטרפה כו', וראה שמעון הפסד וחזר בו וכו'. תשובה, יראה לי שמקם זה נעשה בלא קנין, כי לא היה כאן אלא דברים בעלמא ויכול שמעון לחזור בו, אע"פ שנתן משכון ביד שלישי, בשביל זה לא נגמר המקום, חלף דמעות אינן קונות, ועוד, אפילו אינו יסוה מעות קונות, נתינת המשכון אינו קונה, ע"ש.

וכתב הב"י [שם] ז"ל, וקשה לי אמאי לא נתחייב שמעון מדין ערב שהרי על פי שטותה, שאם לא כן היה מוכרה בחיוב כו'. דערב שאני משום

דמהימן ליה גמר ומקני [ב"ב קצ"ג ע"ב], אבל הכא לא הימניה שהרי נתן לו משכון. ועוד י"ל, דהכא לא נחזרה ערבות נחית אלא דרך מקום וממכר, וכיון שלא קנה בדרכי הקנין לאו כלום הוא, עכ"ל. ואפשר לומר דהרא"ש לטעמיה, דס"ל פ"ק דקדושין [סי' י"ג] גבי מן מנה על הסלע וכן בתן (דינר) [ס"ב] לכלל ואקדש אני לך, דאיהו מקודשת מדין ערב, כיון דלא מנא אדם אינה דומה לערב, ע"ש. וכ"כ הר"ן פ"ק דקדושין [ד' ע"ב מדפי הרי"ף]. ועיין

אמנם הא קשיא, למה לא נתחייב משום דינא דגרמי כיון שעל פיו שחט, ומאי שנא מהא דכתב הרא"ש סוף כלל ק"ד, בראובן שהלך לאומן ואמר לו עשה לי כך וכך הלילה ואקטנו למחר, והוא עשה אותו דבר, ולמחר אמר לו טול הפעולה שאמרתי לעשות שאם לא תטלנו תפסד, וראובן אמר כבר לקחתי מאחר. והעלה דחייב לפרוע לאומן כל ההפסד משום דיני דגרמי, מידי דהוי אהלכו חמרים ולא מנאו תבואה כו' נותן להם שכרם משלם [ב"מ ע"ו ע"ב], שעל ידו הפסידו מלאכת היום, והכא נמי על פי דיבורו הפסיד, ע"ש. וכן בסמ"ע סוף סימן ל"ט [סקמ"ז], בראובן שהתנדב להלוות לשמעון וא"ל לך לסופר לכתוב, וחזר בו, דחייב ראובן לשלם לשמעון פשיטא דספרא שהפסיד על פי דיבורו ומשום דיני דגרמי, ע"ש. וכעין זה שנינו [בבב"ב כ"ח ע"א] בנכור שנשחט שלא ע"פ מומחה דחייב לשלם. ואפשר כיון דרוב בהמות כשרות לא הוי מוזק

דקנור שמתמלא כשירה, והו"ל כמו אונס דפטור אפילו במוזק ממש [ראה להלן סימן שפ"ח סעיף ב"ג], ואכתי ל"ע. [עיין משה"א סק"ח].

ציונים ומקורות. כה. טור סעיף ט"ו בשם רמב"ם פ"א ממכירה ה"ד. כו. טור סעיף ט"ו בשם רמ"ב שם מ"ח ע"ב ד"ה דיו ולאכ"ד בהשנות שם, וז"ל סעיף ט"ו בשם הרא"ש שם פ"ה סי' כ"ט ובתשובה כלל ק"ח סי' כ"ו ור"ן פרק הוצא בחידושו שם. ד"מ ט"ו. כז. המגיד משנה שם פ"א ממכירה ה"ה. ד"מ שם. כח. שם ברמב"ם פ"א ממכירה דין ה', ועיין לעיל סימן (נ"ד) ג"ה.

נתיבות המשפט

משפט האורים - ביאורים

משפט הכהנים - חידושים

(כד) הנותן ערבון. בסימן ק"צ [סעיף י'] מבואר הדין לענין גוף הקנין, וכאן מיירי לענין הקנס. סמ"ע [סקמ"ג]. ומיירי שהערבון היה מעות, דשייך לשון מחול לך, דבחיפץ צריך לשון מתנה. ט"ז.

(כה) אכפול' ד' ערבונך. פירוש, שיתן לו בקרקע זו שקנה כפל נגד הערבון שנתן. סמ"ע [סקמ"ד].

(כו) אין מחייבין אותו לכפול'. אבל כנגד הערבון קנה. סמ"ע [סקמ"ה].

(כז) אע"פ שהוא בידו. ואע"פ דאמר לו מחול לך. סמ"ע [סקמ"ו].

(כח) התפסו ביד שלישי. לדעת הרב המגיד [פ"א ממכירה ה"ה] גם הרמב"ם והמחבר מודים בזה. ש"ך [סקמ"ז]. בטור [סעיף כ"ד] הביא כאן תשובת הרא"ש [כלל ס"ו סי' ט] באחד שהיה לו פרה לשחוט וירא שחט טרף, ובא חבירו ואמר שחוט הפרה ואני קונה ממך הבשר מיד, אם יהיה כשירה בכך וכך ואם יהיה טריפה

(ח) הנותן ערבון. כתב הטור [סעיף כ"ד] בשם הרא"ש [בתשובה כלל ס"ו סי' ט] בראובן שהיה ירא לשחוט הפרה, וא"ל שמעון שחוט פרה, ואם תמלא טריפה אמר לו ששחט אותה כד וכן ואם תמלא כשירה אמר לו ששחט אותה כד וכן, ונתן שמעון משכון ביד שלישי, ושחט ראובן את הפרה ונטרפה כו', וראה שמעון הפסד וחזר בו וכו'. תשובה, יראה לי שמקם זה נעשה בלא קנין, כי לא היה כאן אלא דברים בעלמא ויכול שמעון לחזור בו, אע"פ שנתן משכון ביד שלישי, בשביל זה לא נגמר המקום, חלף דמעות אינן קונות, ועוד, אפילו אינו יסוה מעות קונות, נתינת המשכון אינו קונה, ע"ש.